

HABSBURG-MEGOLDÁS

PÁRATLAN OLDAL - LXVIII. évfolyam, 6. szám, 2024. február 9.

A magyar miniszterelnök az utóbbi két hónapban brüsszeli teljesítményével új szintre emelte a nemzetközi zsarolási politikát, miközben azzal büszkélkedett (vagy inkább hivalkodott), hogy „a magyar genetikailag nem érzékeli a (külső) nyomást”, egyszerre gondolva az Európai Bizottságra és Washingtonra. Egész Európa Orbán Viktorról beszél, nem értik, hogy egy kis ország – amely az Európai Unió lakosságának csupán két százalékát, GDP-jének pedig egy százalékát teszi ki – hogyan engedheti meg magának, hogy az európai autópályákon rendszeresen a forgalommal szemben hajtson. Az utóbbi fél évtizedben az EU-ban Magyarország szolgáltatta a kül- és biztonságpolitikai vétók több mint ötven százalékát. A sorból való ekkora méretes kilógásra a miniszterelnök régóta ismert, nagypályás kitűnési vágya (Donald Tusk lengyel miniszterelnök finoman csak „egoizmust” emlegetett) és büszkén vállalt „feketebáránysága” nem ad kimerítő választ. Európa nagy többségének fogalma sincs arról, hogy a magyar miniszterelnök valójában mit akar elérni szélsőségesen különutas külpolitikájával.

Olvasom a tekintélyes *Foreign Policy* magazinban, hogy nincs semmi különösebben érthetetlen abban, amit Orbán csinál, ha viselkedését történelmi kontextusba ágyazva vizsgáljuk. A magyar történelmet jól ismerő holland Caroline de Gruyter szerint az Orbán-féle zsarolási technika évszázadokon keresztül jelen volt a magyar külpolitikában az Osztrák-Magyar Monarchián belül. Orbán csak a „Habsburg-megoldást” viszi tovább. „A magyarok nyakas emberek voltak már a Habsburg-időkben is, a multinacionális birodalom népei közül messze ők voltak a legkövetelőbbek” – mondja. Hasonló módon Catherine Horel francia közíró is a történelmi párhuzamokra hívja fel a figyelmet: „Az Európai Unióba való integrációjuk a magyarok számára korántsem feledtették el a Habsburg-korszak emlékeit; ezzel a körülménnyel azonban a nyugat-európaiak egyáltalán nincsenek tisztában.”

A holland szakértő hivatkozik például a deáki „passzív rezisztencia” politikájára a bécsi neoabszolútizmussal szemben a XIX. század második felében, amely a kiegyezés kiharcolásával jelentős önállóságot és külpolitikai befolyást hozott a Magyar Királyságnak a dualista Monarchiában. Miként most Brüsszelben, Budapest a Monarchiában is gyakran zsarolt a közös költségvetéssel, amely fölött vétójoggal rendelkezett. Ez volt a helyzet például a „megszálló” erőnek bélyegzett birodalmi hadsereg felszámolásával és az önálló magyar hadsereg megteremtésével kapcsolatban. De volt úgy, hogy a birodalmi nyelvtörvény reformját Budapest a közös katonai költségvetés blokkolásával kényszerítette ki, ahol szintén vétójoggal rendelkezett.

Érdekesek ezek a most felhozott történelmi analógiák, de a helyükön kell tudni őket kezelni. Okos zsarolási politika ide vagy oda, nem sikerült elhárítani a magyar történelem egyik legnagyobb tragédiáját: az első világháborúba való végzetes belekeveredést, amire – Jeszenszky Géza történész szerint – a magyar kormánynak „jogilag és ténylegesen is lehetősége volt”. Ennyit a Habsburg-megoldásról.